

Рут китабы

Китап хақында мағлыұмат

Рут китабында бийлер дәуириндеги (шама менен б. э. ш. 1380-1050) израиллы шаңарақтың өмир тәризиде сүүретленеди. Бул шаңарақ соңын ала Израил халқы ушын жүдә әҳмийетли болып қалады, өйткени Руттың шаўлықларының бири Даўыт Израилға патша болады.

Китаптағы екінши бас қахарман Нағыйма болып есапланады. Ол өз күйеуи хәм еки баласы менен Бейтлехемде жасайтуғын еди. Деген менен, зүрәәт болмай қалып, бул шаңарақ Моаб елине көшип кетеди. Нағыйманың күйеуи сол жерде қайтыс болады. Ал оның еки баласы моаблы қызларға үйленеди. Рут сол қызлардың бири еди.

Нағыйманың еки баласы Моабта қайтыс болғаннан кейин, ол Бейтлехемге қайтыўды шешеди. Нағыйма еки келинине Моабта қалып, турмысқа шығыўды усыныс етеди. Бирақ Рут қалыўдан бас тартып, енеси менен бирге Бейтлехемге кетеди. Және де китапта Руттың Боаз деген бай ағайинине қалай турмысқа шыққаны туўралы айтылады.

Нызам бойынша, моаблылардың Израил халқына қосылыўына рухсат етилмеген. Ал бул китапта Руттың Жаратқан Ийеге қалайынша толығы менен садық хәм исенимли болғаны, және де Израил халқына қосылыўға рухсат етилгени хақында баян қылынады. Рут Нағыймаға былай дейди:

«Сен қай жерге барсаң, мен де сол жерге бараман, сен қай жерде болсаң, мен де сол жерде боламан. Сениң халқың мениң халқым, сениң Қудайың мениң Қудайым болады. Сен қай жерде дүньядан көз жумсаң, мен де сол жерде өлип, жерленемен. Егер де мен өлимнен басқа бир себеп пенен сеннен айырылсам, мени Жаратқан Ийе жазаласын».

(1:16-17)

1

Биринши бап Элимелех шаңарағы менен Моаб жерине көшип барыўы

¹ Израилды бийлер басқарған дәуирде елде ашаршылық болды. Яхуданың Бейтлехем қаласынан бир адам хаялы хәм еки улы менен бирге бир қанша ўақыт жасап турыў ушын Моаб^а елине көшип кетти. ² Ол адамның аты

---

^аМоаб – Өли теңиздің шығыс тәрепинде жасайтуғын халық. Олар Израил халқының душпаны еди.

Элимелех, хаялының аты Нағыйма, улларының атлары болса Махлон хәм Кийон еди. Эфратлы болған бул адамлар Яхуданың Бейтлехем қаласының турғынлары еди. Олар Моаб елине жетип келип, сол жерде жасап қалды.

³ Арадан бир қанша ўақыт өткеннен кейин, Нағыйманың күйеуі Элимелех қайтыс болды. Ол еки улы менен жесир болып қалды. ⁴ Оның еки улы моаблы қызларға үйленди: биринши келининиң аты Орпа, ал екінши келининиң аты Рут еди. Моабта жасағанына он жылдай болғанда, ⁵ Махлон да, Кийон да бул дүньядан көз жумды. Солай етип, Нағыйма күйеуінен хәм еки улынан айырылып, жалғыз қалды.

Нағыйма менен Руттың Бейтлехемге қайтыуы

⁶ Моаб елинде жүрген Нағыйма: «Жаратқан Ийе Өз халқына нәзерин түсирип, оларға нан берди», – деген гәпти еситип, келинлери менен бирге өз елине қайтыуға бел байлады. ⁷ Олар жасаған жерин – Моаб елин таслап, Яхудаға қарай жолға шықты.

⁸ Жолда киятырып, Нағыйма келинлерине:

– Барыңлар, екеуиңиз де төркиниңизге қайтыңлар. Сизлер мархум күйеулериниңизге хәм маған қандай жақсылық қылған болсаңыз, Жаратқан Ийе де сизлерге сондай жақсылық қайтарсын. ⁹ Жаратқан Ийе сизлердиң хәр бириңизге күйеу берип, үйли-жайлы болып кеткейсиз! – деп, олардың бетлеринен сүиди. Бирақ олар зар жыласып:

¹⁰ – Яқ, бизлер сениң менен бирге сениң халқыңа баражақпыз, – деди.

¹¹ Сонда Нағыйма келинлерине былай деди:

– Қызларым, үйлериниңизге қайтыңлар! Мениң менен кеткениңизден не пайда? Сизлерге күйеу болғандай, қурсағымда балам бар ма еди?^b

¹² Барыңлар, кейниңизге қайтыңлар, қызларым! Мен енди қартайдым, күйеуге шыға алмайман. Егер де мен еле де үмит қылсам болады, деп усы түни күйеуім менен қосылып уллар туўсам да, ¹³ олар ержеткенше сизлер күтип отырар ма едиңиз? Соларға қарап, турмысқа шықпай жүрер ме едиңиз? Яқ, қызларым, Жаратқан Ийе мени соншама бахытсызлықларға дуўшар етти. Мениң қайғы-хәсиретим сизлердикинен де күшлирек.

¹⁴ Келинлер және зар жыласты. Ақыры Орпа енеси менен сүйисип хошласты. Ал Рут болса енесинен айырылғысы келмей, оның менен бирге қалды.

¹⁵ Нағыйма Рутқа:

---

^bСизлерге күйеу болғандай, қурсағымда балам бар ма еди? – Муўсаның Нызамы бойынша адам перзентсиз өлген болса, онда оның аға-иниси ямаса жүдә жақын ағайини мархумның нәсилин даўам еттириу ушын, оның жесир хаялына үйлениуі шәрт болған.

– Мине, абысының өз халқына хәм өз қудайына^c қайтып баратыр. Сен де оның изине ерип кете бер! – деди.

¹⁶ Бирақ Рут былай деди:

– Сени таслап кетиўге мени мәжбүр етпе! Сен қай жерге барсаң, мен де сол жерге бараман, сен қай жерде болсаң, мен де сол жерде боламан. Сениң халқың мениң халқым, сениң Қудайың мениң Қудайым болады. ¹⁷ Сен қай жерде дүньядан көз жумсаң, мен де сол жерде өлип, жерленемен. Егер де мен өлимнен басқа бир себеп пенен сеннен айырылсам, Жаратқан Ийе мени жазалаған үстине жазаласын.

¹⁸ Нағыйма Руттың өзи менен бирге кетиўге қатаң қарар еткенин көрип, оны қайтып үгитлемеди.

¹⁹ Сөйтп екеўи Бейтлеҳемге қарай жүрип кетти. Олар Бейтлеҳемге жетип келгенде, барлық қала халқы жанланып кетип, ҳаяллар:

– Ҳаў, бул Нағыйма емес пе? – дести.

²⁰ Нағыйма оларға былай деди:

– Мени енди Нағыйма^d деп емес, ал Мара^e деп атаңлар. Себеби Құдирети күшли Қудай мениң басыма көп қайғы-хәсирет салды. ²¹ Бул жерден кеткенimde мен хәммесине ийе едим, бирақ Жаратқан Ийе мени қуры қол қайтарды. Неге мени Нағыйма деп атап атырсызлар? Құдирети күшли Қудай мени азап-ақыретлерге дуўшар қылып, бахытсыз етти-ғо.

²² Солай етип, Нағыйма Моаб елинен келини болған моаблы Рут пенен бирге қайтты. Олар Бейтлеҳемге келген ўақытта арпа орағы басланған еди.

2

Екинши бап Рут хәм Боаздың ушырасыўы

¹ Нағыйманың күйеўи Элимелехтиң Боаз деген тийрелес ағайини бар еди. Ол абырайлы хәм бай адам еди. ² Бир күни моаблы Рут Нағыймаға:

– Мен атызға барайын. Мийримли биреўди ушыратсам, соның атызынан масақ терип келейин^f, – деди.

– Яқшы, қызым, бара ғой, – деди Нағыйма.

³ Рут атызға барды да, орақшылардың изинен жүрип, масақ тере баслады. Бул егислик майдан Элимелехтиң тийрелес ағайини Боаздың меншик жери

---

^cӨз қудайына – моаблылар бутларға сыйынатуғын еди.

^dНағыйма – «жағымлы» дегенди билдиреди.

^eМара – «ашшы, қайғы» дегенди билдиреди.

^fМасақ терип келейин – Муўсаның Нызамы бойынша кәмбағаллардың терип алыўы ушын, шашылған масақлар атызда қалдырылған.

болып шықты.

⁴ Сол ўақытта Бейтлеҳемнен Боаз келип, орақшыларға:

– Ҳарманлар, Жаратқан Ийе сизлерге күш-қуўат берсин! – деди.

Орақшылар оған:

– Бар болың, сизди Жаратқан Ийе жарылқасын! – деди.

⁵ Боаз олардың басқарыўшысынан:

– Бул жас келиншек ким? – деп сорады.

⁶ Орақшылардың басқарыўшысы былай деп жуўап берди:

– Бул Моаб елинен Нағыйма менен бирге келген моаблы жас келиншек.

⁷ Ол маған: «Орақшылардың изинен жүрип, баўлардың арасына түскен масақты териўиме рухсат етиң», – деген еди. Шертекте азғантай ғана дем алғаны болмаса, ерте азаннан усы ўақытқа дейин тынбай атызда ислеп атыр.

⁸ Боаз Рутқа қарап:

– Қызым, сөзиме кулақ сал. Масақ териў ушын басқа атызға бармай-ақ қой. Усы жерде, мениң хызметши қызларымның қасында жүрип, тере бер.

⁹ Орақшылар қайсы атызды ораса, нәзерин сол жерде болып, қызлардың кейнинен жүре бер. Жигитлерге саған тиймеўге буйрық бердим. Егер шөллесен барып, жигитлер толтырып қойған ыдыстан суў ише бер, – деди.

¹⁰ Рут Боаздың алдында ет-бетинен жығылып, тәжим етти де:

– Мен бир жат жерли адам болсам да, неге сиз маған нәзер аўдарып, мийримлилик көрсетип атырсыз? – деди.

¹¹ Боаз оған былай деп жуўап берди:

– Күйеўиң қайтыс болғаннан кейин, енеңе нелерди ислегениңниң хәммесин еситтим. Сен ата-анаңды хәм өз ўатаныңды таслап, бурын өзиң танымаған халық арасына жасаўға келдиң. ¹² Бул жақсы ислериң Жаратқан Ийеден қайтсын! Сен Израилдың Қудайы Жаратқан Ийениң қолы астынан пана излеген екенсең, Оның Өзи сени мол-мол етип сыйлықласын.

¹³ Сонда Рут:

– Ендигиден былай да, маған деген мийримлигиңиз таўсылмасын, мырзам! Мен сизиң шорыларыңыздың бирине де арзымайман. Бирақ сиз мендей қулыңызға жубаныш бердиңиз хәм жыллы сөйледиңиз, – деди.

¹⁴ Түслик ўақты келгенде, Боаз оған:

– Берман кел, наннан алып, сирке суўына батырып же, – деди.

Рут орақшылардың жанына барып отырды. Боаз оған қуўырмаштан узатты. Рут жеп тойып алды хәм жегенинен аўыстырып алып қойды.

¹⁵ Соннан кейин Рут масақ териў ушын орнынан турып кеткенде, Боаз жигитлерге былай деп буйырды: «Рут баўлар қасынан да масақ тере берсин, оны қапа қылыўшы болманлар. ¹⁶ Хәттеки, оған дәстелерден шашып қалдырып кетиңлер. Ол терип алсын, оның кеўлине тиймеңлер».

¹⁷ Солай етип, Рут кешке дейин атызда масақ терди хәм тергенлерин түйип, суўырғанда бир эфаға шамалас бийдай алды^g. ¹⁸ Рут дәнди көтерип қалаға қарай жүрип кетти. Ол терип келген дәнин енесине көрсетти хәм түсте өзи жеген азығынан аўыстырып қалдырғанын оған берди. ¹⁹ Енеси Рутқа:

– Бүгин қай жерде масақ тердің, қай жерде иследиң? Саған нәзерин аўдарған адамды Қудай жарылқасын! – деди.

Рут кимнің атызында жұмыс ислегенин енесине айтып:

– Бүгин мен ислеген егислик жердің ийеси Боаз деген адам, – деди.

²⁰ Нағыйма келинине:

– Тирилерден хәм мархұмлардан^h Өз мийрим-шәпәәтин аямаған Жаратқан Ийе сол адамды жарылқасын, – деди. Нағыйма және даўам етип: – Ол киси бизлерге жақын адам, әменгерлеримиздің бири болады, – деди.

²¹ Моаблы Рут былай деди:

– Аўа, хәттеки, ол маған: «Хызметшилерим жыйын-терим ислерин тамамлағанша, олар менен бирге жүре бер», – деген еди.

²² Нағыйма өз келини Рутқа:

– Жүдә жақсы, қызым, сол адамның хызметши қызлары менен бирге жүре бергениң жақсырақ. Басқаның атызына барсаң, саған азар бериўи мүмкин, – деди.

²³ Солай етип, Рут арпа хәм бийдай орағының ақырына дейин Боаздың хызметши қызларынан айырылмады. Ол масақ терип, енеси менен бирге жасай берди.

3

Үшинши бап Руттың Боазға өз өтинишин билдириўи

¹ Бир күни қәйин енеси Нағыйма Рутқа былай деди:

– Қызым, өзиңе жақсы болыўы ушын, сениң үйли-жайлы болып кетиўиңе мен жәрдем бериўим керек емес пе екен? ² Айтпақшы, сен өзиң хызметшилерин менен бирге жұмыс ислеген сол Боаз бизлердің жақын ағайинимиз-ғо. Минекей, бүгин түнде ол қырманда арпасын суўырады.

³ Енди сен жуўынып, үстиңе этир сеўип, шырайлы кийиминди кийип ал, соннан кейин қырманға бар. Бирақ Боаз қашан ишип-жеп болмағанша, оған көринбе. ⁴ Ол уйықлаўға жатқанда, жатқан жайын билип ал. Соннан кейин бар да, оның аяқ уш бетин ашып, сол жерде жатⁱ. Ол саған не ислеўиң

---

^gБир эфа – шама менен 22 литр.

^hМархұмлар – Нағыйма өлген күйеўин хәм еки улын нәзерде тутып атыр.

ⁱАяқ уш бетин ашып, сол жерде жат – Рут бул ис-хәрекетин арқалы өзиниң

кереклигин өзи айтады.

⁵ Рут енесине:

– Маған айтқанларыңның хәммесин орынлайман, – деди.

⁶ Соннан кейин Рут қырман басына барып, енесинің тапсырғанларының хәммесин орындады. ⁷ Боаз ишип-жеп, кеули көтерилди хәм гүдинің қасына барып, уйықлауға жатты. Рут әстен сездирмей келди де, оның аяқ уш бетин ашыңқырап жатты.

⁸ Түннің ортасында Боаз шоршып оянып кетти. Ол бурылып қарап, аяқ уш бетинде бир хаялдың жатырғанын көрди хәм оннан:

⁹ – Сен кимсең? – деп сорады.

Рут оған:

– Мен сизің шорыңыз Рутпан. Шорыңызды өз панаңызға алсаңыз, себеби сиз әменгеримиз боласыз, – деди.

¹⁰ Боаз оған былай деди:

– Қызым, сени Жаратқан Ийе жарылқасын! Сениң бул соңғы жақсылығың алдыңғысынан да уллы. Себеби сен я кәмбағал болсын, я бай болсын, жас жигитлер арасынан өзиңе күйеу ізлемедиң. ¹¹ Енди кәуәтерленбе, қызым. Айтқанларыңның хәммесин орынлайман. Пүткил қала халқы сениң адамгершиликли хаял екенінди биледи. ¹² Мениң сизлерге әменгер екенлигим дурыс, бірақ меннен де жақынырақ әменгериңиз бар. ¹³ Бүгин түнде усы жерде қонып қал. Ертең азанда сол ағайиниң әменгерлик ұазыйпасын орынлауға ыразы болса, онда жүдә жақсы. Егер де ол әменгерлик ұазыйпасын орынлауды қәлемесе, тири Жаратқан Ийе хақы ант ишемен, бул ұазыйпаны мен орынлайман. Енди таңға дейин жата тур.

¹⁴ Солай етип, Рут Боаздың аяқ уш бетинде таң атқанша жатып қалды. Бірақ ол таң саз берип, адамлар бир-бирин танымайтуғын ұақытта турды. Өйткени Боаз: «Қырманға хаял адамның келгенин хеш ким билмесин», – деген еди.

¹⁵ Боаз Рутқа:

– Жаўлығыңды жайып, ушлап тур, – деди.

Рут жаўлығын жайып, ушлап турды. Боаз жаўлыққа алты өлшем¹ арпаны өлшеп салып, ийinine арқалатып жиберди. Кейин өзи де қалаға қарай жүрип кетти.

¹⁶ Рут үйине қайтып келгенде, енеси оннан:

– Қызым, не болды? – деп сорады.

ғамхоршыға мүтәж екенин хәм Боазға турмысқа шығыу қәлеуи барлығын билдире алатуғын еди.

¹Алты өлшем арпа – еврейшеде сөзбе-сөз «алты арпа» болып, оның муғдары анық емес.

Рут өзине Боаздың не ислегенинің хәммесин айтып берди. ¹⁷ Соңынан Рут: «Ол маған: „Қәйин енеңнің алдына қуры қол барма“, – деп мына алты өлшем арпаны беріп жиберди», – деди.

¹⁸ Енеси оған:

– Қызым, усы истиң ақыры не болатуғынын билгениңше күтип тур. Себеби ол адам бул исти бүгин ақырына жеткермегенше тыным таппайды, – деди.

4

Төртінши бап Боаздың Рутқа үйлениуі

¹ Боаз қала дәрұазасының жанына^k барып отырды. Қараса, өзи айтқан әменгери қасынан өтип баратыр екен. Боаз оны шақырып: «Туұысқаным, берман келип, мына жерге отыр», – деди. Сол адам келип отырды. ² Соңынан Боаз қала ақсақалларынан он адамды жыйнап алып, оларға: «Келиңлер, сизлер де усы жерде отырыңлар!» – деди. Олар келип отырды. ³ Сонда Боаз сол әменгерге былай деди:

– Моаб елинен қайтып келген Нағыйма ағайинимиз Әлимелехке тийисли жер үлесин сатпақшы. ⁴ Мен саған мынаны мәлим етпекшимен: усы жерде отырғанлар хәм халқымның ақсақаллары алдында сен сол жерди сатып ал. Егер сен әменгерлик ұазыйпасын орынламақшы болсаң, орынла. Егер де орынлауды қәлемесең, онда маған айт, мен билейин. Себеби бул ұазыйпаны орынлау биринши гезекте сениң мойныңда. Ал сеннен кейинги нәубет меники.

Сол адам:

– Мен әменгерлик ұазыйпамды орынлайман, – деди.

⁵ Боаз оған:

– Егер сен Нағыймадан жерди сатып алатуғын болсаң, онда мархұмның мүлкин өз атында қалдырыу ушын, оның моаблы жесир хаялы Рутты да хаяллыққа алыуың керек, – деди.

⁶ Сол әменгери Боазға:

– Олай болса, мен әменгерлик ұазыйпамды орынлай алмайман. Себеби өз мүлкимди жоғалтып алыуым мүмкин¹. Жақсысы, бул ұазыйпаны сен орынла,

---

^kҚала дәрұазасының жанына – әййемги Израилда ақсақаллар хәм абырайлы адамлар қала дәрұазасы жанында хәр түрли мәселелерди көрип шығатуғын хәм оларды шешетуғын еди.

¹Өз мүлкимди жоғалтып алыуым мүмкин – әййемги Израилдағы нызам бойынша Руттан туұылған бала сол жақын ағайини сатып алған жерге мийрасхор болатуғын еди.

өйткени мен орынлай алмайман, – деди.

⁷ Әйемги Израилда мынадай дәстүр бар еді: егер биреу әменгерлік ұазыйпасын орынлайтуғын ямаса мал-мүліклерин алыс-берис қылатуғын болса, онда буның дәлили сыпатында биреуи аяқ кийимин шешіп, екіншисине беретуғын еді. Мине, бул Израилда тастыйықланған гүуалықтың орнын басатуғын еді.

⁸ Солай етип, сол әменгер Боазға:

– Өзиң сатып ала бер, – деди де, аяқ кийимин шешіп, оған берди.

⁹ Боаз ақсақалларға хәм барлық халыққа қарап былай деди:

– Бүгин сизлер мынаған гүуасызлар: мен Нағыймадан мархум Әлимелех, Килйон хәм де Махлонның барлық мүлкін сатып алып атырман. ¹⁰ Және де, мен мархумның мүлкін өз атында қалдырыу үшін, Махлонның жесири, моаблы Рутты хаяллыққа аламан. Мархумның тууысқанлары арасында хәм өзи жасаған қалада аты өшпесин. Бүгин сизлер усыған гүуасызлар.

¹¹ Дәрұаза жанында болған пүткил халық хәм ақсақаллар:

– Бизлер гүуамыз. Сениң үйиңе киретуғын хаялды Жаратқан Ийе Израил халқының еки түпки анасы Рахила хәм Леадай^m қылғай. Эфратадаⁿ байлықлар ийеси болғайсаң, Бейтлехемде атың уллы болғай. ¹² Жаратқан Ийениң усы жас хаялдан саған беретуғын балалары арқалы сениң урпағың Тамараның Яхудаға^o тууып берген улы Перестин^p урпағындай болғай, – деди.

Даўыт патшаның шежиреси

¹³ Солай етип, Боаз Рутты хаяллыққа алып, оған үйленди. Боаз Рут пенен қосылды хәм Жаратқан Ийе Руттың қурсағына бала берип, ол ул тууды.

¹⁴ Хаяллар Нағыймаға: «Жаратқан Ийеге алғыслар болсын! Ол бүгин сени әменгерсиз қалдырмады. Баланың аты Израилда даңқ-атаққа ийе болсын!

¹⁵ Ол сениң өмириңди жаңартады, қартайғанда бағыушың болады. Себеби оны сени жақсы көретуғын келиниң тууып берди. Усы келиниң сениң ушын жети улдан да артығырақ», – деди.

¹⁶ Нағыйма баланы қолына алып, бауырына басты хәм өзи бағып тәрбиялады. ¹⁷ Қоңсы хаяллар: «Нағыйма уллы болды», – деп, балаға ат қойып, оны Обид деп атады. Обид Ишайдың әкеси, Ишай Даўыттың әкеси болды.

---

^mРахила хәм Леа – булар Ибрайымның ақлығы Яқыптың хаяллары еді.

ⁿЭфрата – бул Бейтлехемниң ямаса оның дөгерек этирапындағы жердиң аты (1:2 қа қараң).

^oЯхуда – Яқыптың Леадан тууылған улы.

^pПерес – Ибрайымның шаулығы. Оның урпағы жүдә көп санлы болды.

¹⁸ Перестин шежиреси мынадай:

Перестен Хесрон туўылды,

¹⁹ Хесроннан Рам туўылды,

Рамнан Амминадаб туўылды,

²⁰ Амминадабтан Нахшон туўылды,

Нахшоннан Салмон туўылды,

²¹ Салмоннан Боаз туўылды,

Боаздан Обид туўылды,

²² Обидтен Ишай туўылды,

Ишайдан Даўыт туўылды.